

Mødedokument

A9-0277/2023

26.9.2023

BETÆNKNING

om Kommissionens 2022-rapport om Montenegro
(2022/2202(INI))

Udenrigsudvalget

Ordfører: Tonino Picula

INDHOLD

	Side
FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
BEGRUNDELSE.....	19
OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG.....	20
ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I KORRESPONDERENDE UDVALG .	21

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om Kommissionens 2022-rapport om Montenegro (2022/2202(INI))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til stabiliserings- og associeringsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Montenegro på den anden side¹, som trådte i kraft den 1. maj 2010,
- der henviser til Montenegros ansøgning af 15. december 2008 om medlemskab af Den Europæiske Union,
- der henviser til det femte møde i tiltrædelseskonferencen med Montenegro på stedfortræderplan den 30. juni 2020 i Bruxelles, hvor forhandlingerne om det senest screenede kapitel, kapitel 8 om konkurrencepolitik, blev indledt,
- der henviser til Kommissionens udtalelse af 9. november 2010 om Montenegros ansøgning om medlemskab af Den Europæiske Union (COM(2010)0670), Det Europæiske Råds afgørelse af 16.-17. december 2010 om at give Montenegro status som kandidatland og Det Europæiske Råds afgørelse af 29. juni 2012 om at indlede forhandlinger med Montenegro om tiltrædelse af EU,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/1529 af 15. september 2021 om oprettelse af et instrument til førtiltrædelsesbistand (IPA III)²,
- der henviser til formandskabets konklusioner fra Det Europæiske Råds møde i Thessaloniki den 19.-20. juni 2003,
- der henviser til erklæringerne fra topmøderne mellem EU og Vestbalkan den 17. maj 2018 i Sofia, den 6. maj 2020 i Zagreb, den 6. oktober 2021 i Brdo pri Kranju og den 6. december 2022 i Tirana,
- der henviser til Berlinprocessen, som blev igangsat den 28. august 2014,
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. februar 2020 med titlen "Styrkelse af tiltrædelsesprocessen – Et troværdigt EU-perspektiv for landene på Vestbalkan" (COM(2020)0057),
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 29. april 2020 med titlen "Støtte til Vestbalkan til bekæmpelsen af covid-19 og genopretningen efter pandemien" (COM(2020)0315),

¹ [EUT L 108 af 29.4.2010, s. 3.](#)

² [EUT L 330 af 20.9.2021, s. 1.](#)

- der henviser til Kommissionens meddelelse af 6. oktober 2020 med titlen "En økonomisk plan og investeringsplan for Vestbalkan" (COM(2020)0641),
- der henviser til Sofiaerklæringen om den grønne dagsorden for Vestbalkan, som blev underskrevet af Montenegro den 10. november 2020,
- der henviser til Kommissionens meddelelse af 19. oktober 2021 med titlen "EU's udvidelsespolitik 2021" (COM(2021)0644), som blev ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene med titlen "Montenegro 2021 Report" (SWD(2021)0293),
- der henviser til Kommissionens landeoverblik og -vurderinger fra juli 2021 af Montenegros økonomiske reformprogram og til de fælles konklusioner fra den økonomiske og finansielle dialog mellem EU og Vestbalkan og Tyrkiet, som blev vedtaget af Rådet den 12. juli 2021,
- der henviser til regeringskonferencen mellem EU og Montenegro om tiltrædelse den 22. juni 2021 og den 13. december 2021,
- der henviser til det 11. møde i Stabiliserings- og Associeringsrådet EU-Montenegro i Podgorica den 14. juli 2022,
- der henviser til erklæringen og henstillingerne fra det 20. møde i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Montenegro, som blev holdt den 2. december 2021,
- der henviser til Montenegros tiltrædelse af NATO den 5. juni 2017,
- der henviser til Revisionsrettens særberetning nr. 01/2022 af 10. januar 2022 med titlen "EU's støtte til retsstatsprincippet på Vestbalkan: Trods indsatsen er der stadig grundlæggende problemer",
- der henviser til den tale, som Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, holdt på GLOBSEC Bratislava Forum 2023 den 23. maj 2023,
- der henviser til Montenegros status som en kontraherende part i energifællesskabstraktaten siden den 1. januar 2007,
- der henviser til sin henstilling af 19. juni 2020 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om Vestbalkan efter topmødet i 2020³,
- der henviser til sin beslutning af 15. december 2021 om samarbejde om bekæmpelse af organiseret kriminalitet på det vestlige Balkan⁴,

³ [EUT C 362 af 8.9.2021, s. 129.](#)

⁴ [EUT C 251 af 30.6.2022, s. 87.](#)

- der henviser til sin henstilling af 23. november 2022 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om EU's nye udvidelsesstrategi⁵,
 - der henviser til sine tidligere beslutninger om Montenegro,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 54,
 - der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A9-0277/2023),
- A. der henviser til, at udvidelse er EU's mest effektive udenrigspolitiske instrument, der tilskynder og opmuntrer til grundlæggende reformer, herunder inden for retsstaten, demokratiet, grundlæggende rettigheder og ytringsfrihed, og er en strategisk og fremtidsorienteret geopolitisk investering i fred, stabilitet, demokrati og sikkerhed på hele kontinentet, navnlig i lyset af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, som har vist, at manglende udvidelse medfører enorme strategiske omkostninger og kan underminere sikkerheden og stabiliteten i Europa;
- B. der henviser til, at udvidelsespolitikens effektivitet er faldet betydeligt i de senere år på grund af manglende reel politisk vilje til at fremme grundlæggende reformer blandt visse af udvidelseslandenes politiske ledere og forsinkelser i EU's opfyldelse af nogle af dets løfter; der henviser til, at dette også har skabt grobund for ondsindede eksterne aktører på Vestbalkan, især Rusland og Kina;
- C. der henviser til, at det nye udvidelsesmomentum, som er udløst af den ændrede geopolitiske virkelighed og ansøgningerne om EU-medlemskab fra visse lande i Det Østlige Partnerskab, har fået EU til at fremskynde foranstaltninger vedrørende opfyldelse af de forpligtelser over for Vestbalkan, som skulle have været opfyldt for længst; der henviser til, at Vestbalkanlandenes fremtid er i EU;
- D. der henviser til, at de politiske ledere i EU's medlemsstater såvel som i udvidelseslandene er nødt til at udvise reelt engagement i udvidelsen baseret på Københavnskriterierne ved at gennemføre konkrete tiltag og gøre fremskridt for at give hele processen ny energi og sikre dens kontinuitet, sammenhæng, troværdighed, gennemsigtighed og virkning;
- E. der henviser til, at hvert enkelt udvidelsesland bedømmes på grundlag af dets egne resultater; der henviser til, at opfyldelsen af udvidelseskriterierne, gennemførelsen af de nødvendige reformer, navnlig på området "grundlæggende principper", overholdelse af principperne om demokrati, retsstat, menneskerettigheder og god regeringsførelse, tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og tilpasning af lovgivningen er afgørende for tidsplanen og fremskridtene i tiltrædelsesprocessen;
- F. der henviser til, at EU har gentaget sit fulde og utvetydige engagement i Montenegros perspektiv for EU-medlemskab; der henviser til, at næsten 80 % af de montenegrinske borgere går ind for et fremtidigt EU-medlemskab;

⁵ [EUT C 167 af 11.5.2023, s. 105.](#)

- G. der henviser til, at Montenegro er kommet længst i EU's tiltrædelsesproces og har åbnet alle 33 screenede kapitler i den gældende EU-ret, og tre er blevet foreløbigt lukket; der henviser til, at Montenegros integration i EU er afgørende for stabiliteten og velstanden i hele Sydøsteuropa;
- H. der henviser til, at Montenegro har accepteret en gradvis indførelse af EU's målsætninger og politikker i løbet af forhandlingsprocessen;
- I. der henviser til, at Montenegro fortsat er kandidat til tiltrædelse af EU og er en NATO-allieret; der henviser til, at Montenegro er fuldt ud på linje med EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik;
- J. der henviser til, at EU fortsat er den største handelspartner og den største kilde til investeringer og økonomisk bistand til Montenegro via IPA III, den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan, instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde – et globalt Europa og makrofinansiel bistand;
- K. der henviser til, at Montenegro står over for udfordringer, som hidrører fra skadelig udenlandsk indblanding og skadelige desinformationskampagner, bl.a. fra Rusland;

Engagement i EU-medlemskab

1. roser Montenegros mangeårige engagement i EU-integration, som nyder udbredt tilslutning i offentligheden; gentager sin støtte til Montenegro i den henseende; understreger, at forhandlingernes fremskridt og overordnede tempo afhænger af opfyldelsen af de midlertidige benchmarks for retsstatsprincippet; bemærker, at alle 33 screenede kapitler er blevet åbnet, men beklager, at intet kapitel er blevet lukket i de seneste seks år, hvilket bremser Montenegros fremskridt og har en negativ indvirkning på landets positive resultater og status som det land på Vestbalkan, der er længst fremme på dets vej mod EU-tiltrædelse;
2. bekræfter på ny, at tempoet i udvidelsesprocessen fortsat er knyttet til de enkelte landes evne til at opfylde tiltrædelseskriterierne, men at det også afhænger af det engagement, som de politiske ledere i landene på Vestbalkan og i EU udviser; beklager i den forbindelse alle gentagne udsættelser og modviljen fra Montenegros regerende politiske elite mod at gøre fremskridt i EU-forhandlingerne;
3. beklager, at store politiske spændinger og polarisering, den manglende konsensus om spørgsmål af national interesse og manglen på dialog på tværs af partierne har bremset fremskridtene med EU-relaterede reformer og kastet Montenegro ud i en dyb politisk og institutionel krise; bemærker, at Montenegros EU-tiltrædelsesproces som følge heraf er gået i stå, og at et vigtigt momentum for at gøre betydelige fremskridt er gået tabt;
4. noterer sig resultaterne af præsidentvalget i marts og april 2023 og af det fremrykkede parlamentsvalg, der blev afholdt i juni 2023; udtrykker sin faste overbevisning om, at Montenegro har behov for en stabil proeuropæisk regering og et EU-orienteret flertal; tilskynder til dannelse af en ny, stabil og proeuropæisk regering, der er i stand og villig til at fortsætte på vejen mod tiltrædelse af EU så hurtigt som muligt; opfordrer præsidenten, det nye parlament og regeringen til at fokusere på de centrale reformer, der er nødvendige for, at landet kan gøre fremskridt med hensyn til EU-integration, sikre en

- korrekt og rettidig gennemførelse heraf, undgå at uddybe den politiske polarisering og afholde sig fra at anvende opildnende retorik og sprog i politiske drøftelser; er fortsat parat til at samarbejde med alle politiske aktører for at støtte landet i at opretholde dets strategiske kurs;
5. opfordrer alle montenegrinske myndigheder til at samarbejde om landets europæiske fremtid og dermed sende et klart budskab til de montenegrinske borgere og til utvetydigt at kommunikere om Montenegros tætte forbindelser med EU i den henseende; understreger det presserende behov for politisk stabilitet, forpligtelse og troværdigt engagement i konsensusopbygning for at flytte den stagnerede EU-reformproces fremad, navnlig i relation til de presserende retsstatsreformer; understreger, at det er vigtigt fortsat at respektere de demokratiske processer, normer og standarder;
 6. glæder sig over Montenegros accept af den reviderede udvidelsesmetode og opfordrer Montenegro til at intensivere dets bestræbelser på at opfylde de resterende foreløbige benchmarks i kapitel 23 og 24 og derefter lukke kapitler baseret på målbare fremskridt og håndgribelige resultater;
 7. glæder sig over Montenegros fortsatte fulde tilpasning til EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder alle de sanktioner, der er blevet vedtaget efter Ruslands angrebskrig mod Ukraine, og landets støtte til en international regelbaseret orden på FN-plan; opfordrer den fremtidige regering til fortsat at forpligte sig i den henseende;
 8. roser Montenegros materielle og humanitære støtte til Ukraine til en værdi af over 10 mio. EUR og den midlertidige beskyttelsesmekanisme, som giver mennesker, der flygter fra Ukraine, ret til at opholde sig i Montenegro i et år; minder om, at Montenegro er blandt de lande på Vestbalkan, der huser det højeste antal ukrainske statsborgere; udtrykker imidlertid bekymring over, at et stigende antal russiske statsborgere, herunder oligarker, bosætter sig i Montenegro; opfordrer indtrængende de montenegrinske myndigheder til at sikre, at landet ikke bliver et knudepunkt for enheder og enkeltpersoner, der ønsker at omgå sanktionerne;
 9. glæder sig over Montenegros aktive deltagelse i missioner og operationer under EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, som f.eks. EU's flådestyrkeoperation Atalanta, og i NATO-missioner og andre internationale og multilaterale missioner; anerkender Montenegros strategiske alliance med EU og fordømmer ethvert forsøg fra de kompetente myndigheders side på at sætte spørgsmålstegn ved landets NATO-medlemskab;
 10. er fortsat alvorligt bekymret over ondsindet udenlandsk indblanding, destabiliseringsbestræbelser, hybride trusler og desinformationskampagner fra udenlandske aktører i Montenegro, der fremstiller EU som en upålidelig og uengageret partner og undergraver Montenegros fremskridt på dets vej mod EU, navnlig de udenlandske aktører, der kommer fra Rusland, Kina og Serbien; fordømmer Ruslands bestræbelser på at udnytte de etniske spændinger i Montenegro med henblik på at skabe konflikter, splitte lokalsamfund og sprede vildledende oplysninger i et forsøg på at destabilisere hele Vestbalkan; bemærker, at religiøse institutioner kan anvendes som et redskab til ekstern indflydelse, og fordømmer på det kraftigste enhver utilbørlig

indblanding fra den serbisk-ortodokse kirke i den henseende, herunder dens forsøg på at fremme Ruslands desinformation;

11. opfordrer Montenegro til at gøre en betydelig og systemisk indsats for at finde frem til og afvikle desinformationsfabrikker og understreger vigtigheden af mediefrihed og -uafhængighed, rapportering af høj kvalitet og forbedring af mediekendskab som nøglen til bekæmpelse af desinformation; fordømmer det ekstraordinært voldsomme cyberangreb i august 2022 på Montenegros digitale infrastruktur og tidligere angreb som reaktion på Montenegros tiltrædelse af NATO i 2017; opfordrer indtrængende Montenegro til aktivt at øge dets modstandsdygtighed i den henseende i tæt samarbejde med EU, herunder via EU-finansierede cybersikkerhedsværktøjer, såsom cyberberedskabsprojektet for Albanien, Montenegro og Nordmakedonien, og med NATO; glæder sig over Montenegros interesse i at samarbejde med EU via handlingsplanen for europæisk demokrati; opfordrer til en hurtig vedtagelse af strategien for imødegåelse af hybride trusler og den tilhørende handlingsplan i overensstemmelse med EU's strategiske dokumenter, herunder EU's politik for cyberforsvar 2022; opfordrer Kommissionen til at yde teknisk og økonomisk bistand på dette område;
12. opfordrer Kommissionen, Tjenesten for EU's Optræden Udadtil og EU's delegation i Montenegro til at intensivere deres bestræbelser på at forbedre EU's synlighed i landet og gennemføre en aktiv og effektiv kommunikationskampagne om betydningen af og fordelene ved et tæt partnerskab mellem Montenegro og EU, herunder EU-finansierede projekter og Montenegros europæiske fremtid; opfordrer til, at StratCom-overvågningen udvides for at fokusere på grænseoverskridende desinformationstrusler i landene på Vestbalkan og deres naboer; fremhæver merværdien af at interagere med lokale og regionale eksperter fra den private sektor og civilsamfundet med henblik på at udarbejde evidensbaserede reaktioner i kampen mod desinformation og identificere bekymrende udviklinger på et tidligt tidspunkt;
13. understreger, at det er nødvendigt fuldt ud at overholde adfærdskodeksen for medlemmer af Kommissionen og Kommissionens forpligtelser i henhold til traktaterne;
14. opfordrer Montenegro til at genoptage det parlamentariske samarbejde gennem Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg; beklager afløsningen af mødet i Det Parlamentariske Stabiliserings- og Associeringsudvalg EU-Montenegro i december 2022 på grund af Montenegros manglende efterlevelse af udtalelsen fra Venedigkommissionen vedrørende den kontroversielle vedtagelse af loven om ændringer af præsidentloven;

Demokrati og retsstatsprincippet

15. finder det beklageligt, at Montenegros parlament i december 2022 vedtog den kontroversielle lov om ændringer af præsidentloven, som direkte anfægtede overholdelsen af forfatningen og retsstatsprincippet, til trods for hasteudtalelsen fra Venedigkommissionen og EU's opfordringer til ikke at vedtage den; glæder sig over, at forfatningsdomstolen har indledt proceduren til prøvelse af, om loven er forfatningsstridig, og at den for nylig enstemmigt besluttede at omstøde loven;

understreger, at det er væsentligt at følge Venedigkommissionens henstillinger om anliggender, der vedrører lovbestemmelser og den generelle retsstatssituation i landet;

16. beklager den dybe polarisering, den manglende dialog, den mistillid og de politiske boykots i det montenegriske parlament, som i alvorlig grad har hæmmet lovgivningsprocessen; opfordrer den lovgivende og den udøvende magt til at styrke det loyale samarbejde, herunder om tiltrædelsesprocessen; opfordrer til, at de statslige institutioners funktion og koordineringen imellem dem styrkes med henblik på at opnå politisk stabilitet og betydelig fremgang for vigtige EU-relaterede reformer, navnlig valg- og domstolsreformer og kampen mod organiseret kriminalitet og korrupsion;
17. opfordrer indtrængende de montenegriske myndigheder til at gennemføre og vedtage de nødvendige foranstaltninger til at styrke retsvæsenets uafhængighed, integritet, effektivitet, ansvarlighed og professionalisme og til at bekæmpe enhver form for politisk indblanding i retssystemet i overensstemmelse med retsstatsprincippet og de demokratiske standarder;
18. glæder sig over udnævnelsen af tre nye dommere ved forfatningsdomstolen som et skridt i retning af at løse den forfatningsmæssige krise; beklager, at forfatningsdomstolen ikke har haft et beslutningsdygtigt antal dommere siden september 2022; opfordrer det nye parlament til at færdiggøre proceduren for udnævnelse af dommere som et anliggende af højeste prioritet, navnlig den øverste statsanklager som foreslået af det øverste anklageråd i maj 2023 og tre medlemmer af domstolsrådet;
19. beklager de manglende fremskridt med reformen af den lovgivningsmæssige og institutionelle ramme for valg, hvor der fortsat er huller og uklarheder, som undergraver dens effektivitet og skal afhjælpes, bl.a., men ikke begrænset til, gennemsigtighed i finansieringen af politiske partier og deres valgkampagner, misbrug af statslige midler, den institutionelle fordel, som regeringspartierne bruger til at opnå en politisk gevinst, og bekymringer vedrørende vælgerregistrets nøjagtighed; opfordrer til, at de udestående henstillinger fra Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa gennemføres, bl.a. med henblik på at reformere hele valglovgivningen i overensstemmelse med de europæiske standarder; bemærker det arbejde, som den statslige valgkommission (SEC) har indledt for at øge dens gennemsigtighed og gennemføre henstillinger; opfordrer myndighederne til at styrke SEC's integritet, upartiskhed og ansvarlighed yderligere for at øge offentlighedens tillid; opfordrer indtrængende Montenegro til at sikre en troværdig, uafhængig og effektiv politisk og retslig opfølgning på den såkaldte "konvolutsag" vedrørende påstået valgsvindel;
20. gentager sin opfordring til, at alle lokalvalg afholdes på samme dag; glæder sig over, at der blev afholdt valg i 14 kommuner på samme dag i oktober 2022; bemærker dog, at ændringerne af loven om selvstyre blev anset for at være forfatningsstridige af forfatningsdomstolen i Montenegro; opfordrer til en solid lovgivningsmæssig ramme i den henseende med særligt fokus på at opnå en ligelig kønsfordeling blandt de valgte repræsentanter, navnlig gennem ligelig repræsentation af kvindelige kandidater på valglisten og forbedring og håndhævelse af de nuværende interne regler i den henseende;

21. bemærker, at præsident- og parlamentsvalget i 2023 generelt var præget af flere konkurrerende kandidater og var velorganiseret, at kandidaterne var i stand til frit at føre valgkamp og havde lige muligheder for at nå ud til vælgerne; beklager dog, at kandidatregistreringen ikke var inkluderende, og at de mangeårige mangler i den retlige ramme og reglerne for finansiering af valgkampagner fortsat ikke er blevet afhjulpet; er bekymret over mediernes sårbarhed over for interne og eksterne påvirkninger med hensyn til kampagnedækning og påstande om misbrug af statslige ressourcer i perioden forud for valget; bemærker den rekordlave valgdeltagelse på 56,4 % ved parlamentsvalget;
22. opfordrer indtrængende Montenegro til at indføre troværdige og effektive strafferetlige forholdsregler mod korruption; bemærker forbedringen i forebyggelsen af korruption og den positive tendens i arbejdet i Agenturet for Forebyggelse af Korruption og tilskynder til yderligere styrkelse af agenturets integritet, upartiskhed og ansvarlighed for at forbedre dets resultater og offentlighedens tillid; opfordrer myndighederne til hurtigt at vedtage en koordineret national strategi for bekæmpelse af korruption på højt plan og organiseret kriminalitet i overensstemmelse med henstillingerne fra Sammenslutningen af Stater mod Korruption og EU-standarderne og til at fremme en integreret tilgang til forebyggelse og bekæmpelse af korruption; opfordrer myndighederne til at kriminalisere ulovlig berigelse;
23. bemærker med stor bekymring de alvorlige nationale og internationale kriminelle handlinger, der er begået af montenegrinske organisationer for organiseret kriminalitet, der er kendt som "klaner", og opfordrer til en fuldstændig undersøgelse af deres påståede tilknytning til den politiske magtelite i landet;
24. noterer sig den indsats, der gøres for at bekæmpe organiseret kriminalitet gennem lovændringer og anholdelse af nøglepersoner; bemærker de alvorlige anklager mod ledende personer i domstolssystemet; bemærker det stigende antal endelige domfældelser, men er fortsat bekymret over, at retssager ofte trækker ud, og de hyppige udsættelser af retsmøder; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at styrke den strafferetlige efterforskning, øge antallet af eksperter på dette område, sikre øget samarbejde og overvågning i det strafferetlige system og til hurtigt at afsige domme, samtidig med at retten til en retfærdig, uafhængig og upartisk rettergang respekteres, og de tiltaltes rettigheder beskyttes; opfordrer til yderligere tilpasning til den gældende EU-ret vedrørende konfiskation af aktiver;
25. glæder sig over den positive indsats, der er ydet på området for ulovlig handel, navnlig smugling af cigaretter; bemærker de nye foranstaltninger, som regeringen bebudede i juli 2022, og som forbyder oplagringen af tobak i Bar; gentager betydningen af yderligere foranstaltninger for at bekæmpe cigaretsmugling i landet, navnlig i frizonen på havnen i Bar;
26. opfordrer indtrængende Montenegro til at udarbejde en omfattende strategi for at bekæmpe menneskehandel og beskytte ofre og sikre et tæt samarbejde med de regionale og internationale partnere; glæder sig over Montenegros igangværende samarbejde med EU-agenturer såsom Europol og Eurojust og bemærker betydningen af dette samarbejde med hensyn til at bistå Montenegro med at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet,

herunder ulovlig handel med våben, narkotika og mennesker, og med at bekæmpe terrorisme og ekstremisme;

27. glæder sig over vedtagelsen af den nye strategi for reform af den offentlige forvaltning 2022-2026, men beklager de manglende fremskridt med hensyn til at gennemføre den; er fortsat bekymret over de reducerede krav til meritbaseret rekruttering, tjenestemænds kompetencer og uafhængighed og tabet af personale med viden om EU-tiltrædelsesprocessen; opfordrer indtrængende Montenegro til effektivt at afhjælpe disse mangler, optimere statsforvaltningen, gennemføre ledelsesansvar og sikre gennemsigtighed; understreger vigtigheden af at ansætte på grundlag af merit- og kompetenceprincipper på alle niveauer i den offentlige forvaltning og af afpolitiseringen af den offentlige forvaltning; er fortsat bekymret over sagerne om embedsmisbrug;
28. glæder sig over den anden borgerforsamling i Montenegro og deltagernes opfølgende besøg i Europa-Parlamentet;

Grundlæggende friheds- og menneskerettigheder

29. opfordrer Montenegro til at intensivere dets bestræbelser på at bekæmpe hadefuldt tale, internetchikane, som i uforholdsmæssig høj grad rammer menneskerettighedsforkæmpere og kvinder, og politisk tendentiøs pressedækning og udenlandsk indflydelse i de montenegrinske medier; opfordrer indtrængende politikere og offentlige personer til at tage kraftigt afstand fra alle budskaber, som forsøger at polarisere samfundet og undergrave tilliden til medierne og de grundlæggende demokratiske normer; minder om, at hændelser med hadefuldt tale rettet mod etniske og seksuelle mindretal såsom hændelser mod LGBTIQ+-personer er særdeles bekymrende; bemærker også de langsomme fremskridt med hensyn til ytringsfrihed;
30. udtrykker sin bekymring over den dybe politiske polarisering i medielandskabet, den manglende uafhængighed hos det offentlige radio- og TV-selskab (Montenegro radio og TV – RTCG) og især det stigende antal udenlandske og indenlandske desinformationskampagner, der har en negativ indvirkning på de demokratiske processer; bemærker med bekymring det pres, der lægges på det lokale mediemarked gennem udvidelsen af den regionale mediekonkurrence; understreger, at det er nødvendigt, at medierne er uafhængige og frie som centrale elementer i et stærkt demokrati; opfordrer medietilsynsorganerne og alle interessenter til at fremme og støtte initiativer, der tilskynder til og fremmer afbalanceret og upartisk journalistik og repræsentation af forskellige perspektiver, og undersøgende journalistik med henblik på at afbøde virkningerne af politisk polarisering;
31. noterer sig udarbejdelsen af RTCG's udviklingsstrategi og strategi for digital omstilling for perioden 2023-2027, hvori RTCG's rolle som den primære informationskilde anerkendes; opfordrer alle myndigheder til at afstå fra at tage administrative, lovgivningsmæssige eller politiske skridt, som kan bringe den offentlige radio- og TV-virksomheds redaktionelle, institutionelle eller økonomiske uafhængighed i fare; udtrykker bekymring over valget af generaldirektøren for RTCG i strid med en endelig retsafgørelse;
32. anerkender den indsats, der er gjort for at færdiggøre Montenegros mediestrategi 2022-2026, og insisterer på, at medierne og civilsamfundet inddrages i revisionen af

medielovgivningen i overensstemmelse med EU's standarder; opfordrer indtrængende Montenegro til endelig at vedtage et nyt sæt medielove, nemlig en lov om medier, en lov om offentlige medier og en lov om audiovisuelle medietjenester;

33. glæder sig over visse positive skridt såsom indførelsen af strengere straffe for vold og trusler mod journalister og nedsættelsen af et ad hoc-udvalg, der skal undersøge forekomsten af vold mod mediefolk, og opfordrer til en hurtig fornyelse af dets mandat; gentager imidlertid, at der er behov for en reel gennemførelse af udvalgets resultater og henstillinger; opfordrer til større gennemsigtighed vedrørende fortrolige sagsakter om overfald på kvindelige journalister; opfordrer indtrængende Montenegro til at øge effektiviteten af den retlige reaktion på trusler og vold mod journalister og andre mediefolk, herunder i forbindelse med tidligere sager, og opfordrer indtrængende myndighederne til at afstå fra verbale angreb eller unødigt politisk pres på uafhængige medier og journalister; understreger, at det er nødvendigt at revurdere efterforskningen af drabet på journalisten Duško Jovanović og samarbejde med udenlandske eksperter med henblik på at sikre en fuld og effektiv efterforskning af sagen;
34. opfordrer indtrængende Montenegro til at gennemføre den længe ventede folke- og boligtælling inden årets udgang i overensstemmelse med EU's og internationale standarder; forventer, at denne gennemføres på en åben og gennemsigtig måde uden politisk indblanding, og at alle anerkendte nationale mindretal tælles korrekt uden frygt for intimidering eller retsforfølgelse;
35. glæder sig over landets multietniske identitet og opfordrer til yderligere fremme af og respekt for alle sprog, kulturarv og lokalsamfundenes og nationale mindretals traditioner; finder det beklageligt, at den samfundsmæssige polarisering og splittelse er blevet intensiveret; understreger, at det er nødvendigt at beskytte alle nationale mindretals rettigheder, herunder deres politiske, sociale og økonomiske rettigheder, og opfordrer indtrængende til at styrke, anvende og gennemføre de institutionelle og retlige rammer i den henseende, bl.a. en ny lov om bekæmpelse af forskelsbehandling; opfordrer myndighederne til at bekæmpe den intersektionelle forskelsbehandling, som mindretal udsættes for, via en systemisk og effektiv institutionel tilgang;
36. opfordrer Montenegro til at intensivere indsatsen for at sikre ikkediskriminatorisk brug af mindretalssprog på uddannelser og på særlige pladser i statslige og lokale medier; understreger vigtigheden af lige repræsentation af nationale mindretal inden for medier, retsvæsenet, retshåndhævelse og offentlige institutioner; understreger, at det er nødvendigt at beskytte alle nationale mindretals politiske rettigheder;
37. beklager, at de mest sårbare grupper i samfundet, herunder romaer og egyptere, personer med handicap og LGBTIQ+-personer, i stigende grad udsættes for forskelsbehandling, hadefuld tale og hadforbrydelser; opfordrer Montenegro til at styrke foranstaltninger mod hadefuld tale, social udstødelse og forskelsbehandling og til at forbedre sårbare gruppers adgang til domstolsprøvelse, beskæftigelse, boliger og sundhedspleje; minder om, at det er nødvendigt fuldt ud og effektivt at gennemføre strategien for inklusion af romaer og egyptere 2021-2025; beklager den stigende vold og hadefulde tale mod LGBTIQ+-personer og opfordrer Montenegro til at vedtage relevant lovgivning for fuldt ud at beskytte deres rettigheder, herunder sikre fuld gennemførelse af loven om partnerskab mellem personer af samme køn;

38. fremhæver den multietniske identitet i Kotorbugten; understreger, at Montenegros europæiske perspektiv er tæt forbundet med beskyttelsen af mindretal og deres kulturarv; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at fremme statens multietniske karakter, herunder det kroatiske samfunds traditioner og kulturarv i Kotorbugten; glæder sig over, at der ved det sidste valg blev valgt en repræsentant for det kroatiske mindretal til det montenegrinske parlament;
39. er bekymret over stigningen i kvindemord, kvindehad, der kommer åbent til udtryk, kønsbaseret vold og vold mod børn; er fortsat bekymret over sexisme rettet mod kvinder i politik og i det offentlige liv og beklager, at vold mod kvinder bidrager til at hindre kvinder i at blive involveret i det politiske liv; er bekymret over det faldende antal kvindelige parlamentsmedlemmer;
40. opfordrer indtrængende Montenegro til at gennemføre Istanbulkonventionens standarder, iværksætte offentlige oplysningskampagner og sikre, at sådanne forbrydelser efterforskes korrekt, og at gerningsmændene retsforfølges; opfordrer Montenegro til at udrydde alle former for forskelsbehandling, imødegå dybt rodfæstet diskriminerende adfærd i samfundet, forbedre adgangen til domstolsprøvelse og sikre bedre opfølgning og håndhævelse af rettigheder i forbindelse med sager om vold i hjemmet samt øget forebyggelse af og beskyttelse mod vold i hjemmet og støttesystemer for ofre; opfordrer Montenegro til at oprette regelmæssige overvågningsmekanismer til at overvåge effektiviteten af familieretsordninger for ofre for vold i hjemmet og indføre overvågningsmekanismer til at vurdere indvirkningen af politikker og procedurer vedrørende familieret på marginaliserede grupper af kvinder;
41. udtrykker bekymring over den manglende fremgang og interessekonflikten i processen for udarbejdelse af ændringer af loven om beskyttelse mod vold i hjemmet; bemærker, at statsanklageren, som er under mistanke for at begå vold i hjemmet, af den statslige anklagemyndighed blev delegeret til justitsministeriets arbejdsgruppe med sigte på at udarbejde ændringsforslag til loven;
42. beklager den vedvarende udbredelse af forskelsbehandling af personer med handicap; beklager uoverensstemmelserne mellem de nationale love og FN's konvention om rettigheder for personer med handicap; opfordrer til en reel gennemførelse af strategier, der skal afhjælpe mangler i håndhævelsen af rettigheder for personer med handicap på tværs af sektorer og politikker, herunder inden for sundhedspleje, på arbejdsmarkedet og i administrative sager og retssager; glæder sig over, at en reform af det nationale system til vurdering af handicap er undervejs; understreger det akutte behov for en strategi for afinstitutionalisering;
43. noterer sig med bekymring undertegnelsen af den grundlæggende aftale med den serbisk-ortodokse kirke, der er omgærdet af kritik fra civilsamfundet og politiske uoverensstemmelser på grund af manglen på inkluderende høringer og gennemsigtighed; er bekymret over, at den ortodokse kirke i lande som Serbien og Montenegro forsøger at fremstille Rusland som en beskytter af såkaldte traditionelle familieværdier og at styrke forholdet mellem stat og kirke;
44. understreger civilsamfundsorganisationernes centrale rolle i velfungerende demokratier; opfordrer de montenegrinske myndigheder til i højere grad at inddrage civilsamfundet

sammen med uafhængige eksperter og lokale interessenter i udarbejdelsen af central lovgivning, navnlig reformer vedrørende EU's reformdagsorden og tiltrædelsesprocessen mere generelt, ved at styrke samarbejds- og høringsmekanismerne mellem statslige organer og civilsamfundsorganisationer (CSO'er); bemærker, at der er blevet oprettet finansieringsregler for CSO'er, men kun et begrænset antal ministerier har iværksat indkaldelser med henblik på at yde tilskud til disse organisationer; bemærker med bekymring visse CSO'ers upassende handlinger; opfordrer de montenegrinske myndigheder til at sikre, at CSO'erne fungerer i overensstemmelse med de demokratiske standarder og EU's værdier; bemærker i den forbindelse, at fuld gennemsigtighed i finansieringen af CSO'er vil være et vigtigt bidrag til at sikre større gennemsigtighed; beklager dybt de statslige embedsmænds verbale angreb på CSO'er;

45. opfordrer Montenegro til hurtigst muligt og fuldt ud at gennemføre henstillingerne fra den universelle regelmæssige gennemgang, Komitéen mod Tortur og Den Europæiske Komité til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Vanærende Behandling eller Straf med henblik på at bekæmpe klimaet af straffrihed i landet; opfordrer i den sammenhæng indtrængende Montenegro til at forbyde forældelsesfristen for strafbare handlinger i form af tortur og andre former for mishandling og til at ændre definitionen af tortur i overensstemmelse med FN's konvention mod tortur; opfordrer myndighederne til at sikre øjeblikkelige og effektive undersøgelser af sager vedrørende politivold og -tortur over for fanger og til at sikre, at gerningsmændene retsforfølges; opfordrer til, at gerningsmændene bag tortur straks suspenderes fra tjenesten, mens efterforskningen finder sted, og pålægges sanktioner, der står i et rimeligt forhold til alvoren af deres handlinger, hvis de kendes skyldige;
46. anerkender undertegnelsen af en opgraderet aftale mellem EU og Montenegro om operationelt samarbejde om grænseforvaltning med Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), der trådte midlertidigt i kraft den 1. juli 2023; tilskynder til yderligere samarbejde mellem Montenegro og Frontex med henblik på at styrke grænseforvaltningen, støtte asylprocedurer, bekæmpe smugling og styrke tilbagetagelsen;

Forsoning, regionalt samarbejde og godt naboskab

47. bemærker Montenegros aktive deltagelse i det regionale samarbejde og understreger vigtigheden af at løse fælles udfordringer, fremme gode naboskabsforbindelser og fremme regional stabilitet og udvikling; roser Montenegro for at respektere mindretals rettigheder og påtage sig en positiv rolle i de regionale forbindelser og opfordrer landet til at intensivere sine forsoningsbestrebelse og søge løsninger på gamle tvister;
48. understreger vigtigheden af et inklusivt økonomisk samarbejde, der bør være acceptabelt for alle seks lande på Vestbalkan, som etablerer et samarbejde, hvor de alle har lige vilkår, og som fremmer en dybere overholdelse af EU's normer og den gældende EU-ret; minder i den forbindelse om sine forbehold med hensyn til Open Balkan-initiativet og noterer sig Montenegros deltagelse i topmøderne i juni og september som observatør;
49. glæder sig over de seneste aftaler inden for rammerne af Berlinprocessen vedrørende den frie bevægelighed med identitetskort, anerkendelse af kvalifikationer fra

videregående uddannelser og anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer for læger, tandlæger og arkitekter; opfordrer til en hurtig vedtagelse og gennemførelse heraf og roser den montenegrinske regerings ratifikation heraf; understreger, at det er væsentligt at gøre fuld brug af alle regionale og mellemstatslige initiativer, som allerede er indført, navnlig det adriatisk-joniske initiativ, det centraleuropæiske initiativ, EU-strategien for området omkring Adriaterhavet og Det Joniske Hav og Berlinprocessen, og at skabe synergier mellem dem;

50. opfordrer indtrængende Montenegro til at øge bestræbelserne på at identificere, retsforfølge og straffe krigsforbrydelser og glorificeringen heraf og undersøge, hvad der er sket med forsvundne personer; opfordrer Montenegro til proaktivt at efterforske alle påstande om krigsforbrydelser og indlede sager om ledelsesansvar, bistand og medvirken; opfordrer i den sammenhæng til et effektivt regionalt samarbejde om efterforskning og retsforfølgelse af personer, der er tiltalt for krigsforbrydelser; roser Montenegros fortsatte samarbejde inden for rammerne af Sarajevoprocessen; opfordrer indtrængende myndighederne til at gennemgå gamle sager, hvor der ikke blev rejst tiltale, i overensstemmelse med den humanitære folkeret eller national ret og sikre, at alle ofre og deres familiemedlemmer får erstatning og/eller administrativ kompensation for deres lidelser; beklager, at der fortsat er mange udfordringer med hensyn til deres økonomiske og sociale integration og trivsel;
51. er bekymret over det opløste montenegrinske parlaments vedtagelse af den lov om beskyttelse af veteraner og handicap, som selektivt fastsætter en kategori for "civile krigsofre" og deres ret til økonomisk kompensation, selv om loven endnu ikke er trådt i kraft;
52. opfordrer Montenegro til at overholde bestemmelserne om arven efter den tidligere Socialistiske Føderative Republik Jugoslavien, navnlig hvad angår militære aktiver;
53. opfordrer til, at Montenegro og dets nabolande tager konkrete skridt til at løse de langvarige bilaterale tvister på en konstruktiv og naboskabsbaseret måde, herunder de uløste grænsedragningsspørgsmål med Serbien og Kroatien, så tidligt som muligt i tiltrædelsesprocessen; tilskynder til, at grænseoverskridende initiativer, herunder det EU-finansierede program for grænseoverskridende samarbejde mellem Serbien og Montenegro, fremmes;
54. gentager sin opfordring til at åbne arkiverne, der vedrører det tidligere Jugoslavien, og til at give adgang til sagsakterne fra den tidligere jugoslaviske efterretningstjeneste og den jugoslaviske folkehærs efterretningstjeneste for omhyggeligt at undersøge og håndtere forbrydelser, der er sket under kommunisttiden;

Socioøkonomiske reformer

55. noterer sig med tilfredshed det rapporterede budgetoverskud for første kvartal af 2023 og den forventede økonomiske vækst i 2024; glæder sig over mindskelsen af inflationsraten, men bemærker, at den fortsat er en af de højeste i Europa;
56. opfordrer Montenegro til at tilpasse dets økonomiske vækststrategi for at øge produktiviteten og den menneskelige kapital og fremskynde sin konvergens med EU som anbefalet af Verdensbanken og for at gavne alle samfundssegmenter, herunder

marginaliserede og sårbare grupper; gentager, at der er behov for øgede offentlige investeringer i uddannelsessystemet til bæredygtig social og økonomisk udvikling;

57. noterer sig faldet i Montenegros offentlige gæld, men er fortsat særdeles bekymret over gældsrelaterede sårbarheder; opfordrer Montenegro til at tage yderligere skridt til at sikre de offentlige finansers holdbarhed og til at træffe foranstaltninger til at reducere den uformelle økonomi;
58. opfordrer Montenegro til at styrke dets finanspolitik med henblik på at tilpasse landets offentlige gælds niveauer til de mål, der er fastsat i EU's stabilitets- og vækstpakt, og sikre, at de ikke overstiger 60 % af BNP; opfordrer Montenegro til at styrke dets mekanisme til screening af udenlandske investeringer for at øge den økonomiske sikkerhed, hindre politisk indblanding og løse problemer med dårlig forvaltning; fremhæver betydningen af at forbedre bæredygtigheden af dets eksport ved at reducere den alt for store afhængighed af udvindingsindustrier såsom udvinding af kobbermalm og rå aluminium;
59. bemærker Montenegros stigende offentlige gæld til udenlandske finansielle institutioner og virksomheder, der kan anvendes som et værktøj til at få indflydelse på landets udenrigspolitiske beslutninger, især dem vedrørende Kina; noterer sig Kinas øgede interesse for at investere i Vestbalkan og i transportinfrastrukturprojekter i Montenegro som led i "ét bælte, én vej"-initiativet; bemærker med bekymring undertegnelsen af et aftalememorandum med et kinesisk konsortium om at anlægge en motorvej, der forbinder Budva og Tivat, i betragtning af Montenegros tidligere gæld til Kina, nemlig lånet på 1 mia. USD, der blev anvendt til at anlægge motorvejen mellem Bar og Boljare; opfordrer myndighederne til at mindske den økonomiske afhængighed af Kina og glæder sig over de seneste bestræbelser på at mindske disse finanspolitiske sårbarheder; opfordrer landet til fortsat at anvende den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan og EU's Global Gateway-strategi for at finde grønnere og mere gennemsigtige alternativer til finansiering af infrastrukturprojekter;
60. opfordrer de montenegrinske myndigheder til at tage yderligere skridt i retning mod at gennemføre digitale tjenester for mikrovirksomheder, små virksomheder og mellemstore virksomheder, prioritere udviklingen af elektroniske transaktionstjenester og gennemføre strategien for digitaliseringen af uddannelsessystemet; anerkender betydningen af at investere i uddannelse og erhvervsuddannelse for at imødegå ungdomsarbejdsløshed og fremme økonomisk vækst og social samhørighed i Montenegro;
61. glæder sig over Montenegros beslutning om at bringe dets statsborgerskabsprogram gennem investeringer til ophør pr. 31. december 2022; bemærker, at over 70 % af de pas, der blev udstedt mellem 2019 og 2020, blev udstedt til borgere i Den Russiske Føderation; opfordrer myndighederne til at revidere tidligere afgørelser, navnlig i lyset af Ruslands angrebskrig mod Ukraine; fremhæver de risici forbundet med sikkerhed, korruption og hvidvask af penge, som sådanne ordninger kan medføre; fremhæver endvidere behovet for yderligere tilpasning til EU's visumpolitik;
62. opfordrer Montenegro til at gøre optimal brug af de EU-midler, der er til rådighed under IPA III og den økonomiske plan og investeringsplanen for Vestbalkan, herunder

investeringsrammen for Vestbalkan, ungdomsgarantien på Vestbalkan og Erasmus+-programmet; understreger, at finansiering i overensstemmelse med IPA III-betingelserne skal tilpasses eller suspenderes i tilfælde af en væsentlig regression eller en vedvarende mangel på fremskridt inden for grundprincipperne;

63. opfordrer EU og landene på Vestbalkan til at etablere en ramme for et effektivt samarbejde med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO); opfordrer Kommissionen til at træffe de fornødne retlige og politiske foranstaltninger til at udvide EPPO's jurisdiktion til ligeledes at omfatte EU-midler, som tildeles Montenegro som et kandidatland; tilskynder landene på Vestbalkan til hurtigt at indgå bilaterale samarbejdsordninger med EPPO for at fremme et tæt samarbejde og retsforfølgelse for misbrug af EU-midler, herunder via udstationering af nationale forbindelsesofficerer til EPPO;
64. gentager sin opfordring til Kommissionen om at gennemføre anbefalingerne i Den Europæiske Revisionsrets særberetning nr. 01/2022 og dermed tilpasse sine investeringer vedrørende retsstatsprincippet på Vestbalkan, herunder i Montenegro;

Energi, miljø, biodiversitet, bæredygtig udvikling og konnektivitet

65. glæder sig over Kommissionens energistøttepakke til Vestbalkan og understreger, at det er af afgørende betydning at øremærke energistøttepakkemidler for at afbøde virkningerne af energikrisen og støtte Montenegros omstilling til en energieffektiv økonomi, der er baseret på vedvarende energi, i overensstemmelse med REPowerEU-planen;
66. glæder sig over lanceringen af day-ahead-elmarkedet på den montenegrinske elektricitetsbørs, som gør markedet mere likvidt og gennemsigtigt, hvilket er til gavn for både forbrugere og producenter og sikrer rimelige priser, mere sikker og pålidelig forsyning og større integration af vedvarende energikilder; opfordrer Montenegro til at sikre en bedre integration i EU-medlemsstaternes energimarkeder og til at styrke gennemførelsen af energieffektivitetsforanstaltninger og fremme udbredelsen af vedvarende energi med henblik på omstillingen væk fra fossile brændstoffer;
67. opfordrer Montenegro til at fremskynde dets omstilling til bæredygtig energi i overensstemmelse med Parisaftalen og EU's mål om dekarbonisering; understreger, at alle nye projekter vedrørende vedvarende energi skal være i overensstemmelse med gældende EU-ret om koncessioner, statsstøtte og miljø; opfordrer myndighederne til at fremskynde processen med at udvikle Montenegros overordnede plan for fysisk planlægning, som bør udvikles på grundlag af offentlighedens interesse på en gennemsigtig måde og finde anvendelse på alle nye energiprojekter; understreger, at det er nødvendigt effektivt at gennemføre den reviderede pakke om ren energi til alle europæere; udtrykker dyb bekymring over de ændringer, der er indført i loven om industrielle emissioner, og den deraf følgende udvidelse af driften af Pljevljakulkraftværket på trods af den igangværende traktatbrudsprocedure, som Energifællesskabets sekretariat har indledt i lyset af overtrædelsen af direktivet om store fyringsanlæg i henhold til energifællesskabstraktaten; opfordrer Montenegro til straks at afhjælpe dette; bemærker påbegyndelsen af anlæggets økologiske genopbygning til en værdi af 70 mio. EUR;

68. noterer sig undertegnelsen af et aftalememorandum mellem Montenegro og USA, mens arbejdet med at montere en terminal for flydende naturgas på havnen i Bar skrider frem; forventer, at Montenegro forpligter sig til at diversificere energiforsyningen og øge energisikkerheden;
69. opfordrer Montenegro til at intensivere udviklingen og vedtagelsen af en sammenhængende og troværdig national energi- og klimaplan i overensstemmelse med EU's klima- og energipolitiske ramme; opfordrer Montenegro til at vedtage ændringer af loven om beskyttelse mod de negative virkninger af klimaændringer; opfordrer Montenegro til at forbedre affaldshåndteringspraksis og beskytte vandkvaliteten;
70. understreger, at det er væsentligt, at Montenegros infrastrukturinvesteringer overholder EU-standarderne i direktivet for miljøkonsekvensvurdering og respekterer EU's regler for offentlige udbud og statsstøtte; beklager dybt de skader, som Taraflodbassinets biosfærereservat og Durmitor-nationalparken, der er en UNESCO-kulturarvslokalitet, er blevet påført i forbindelse med anlæggelsen af motorvejen mellem Bar og Boljare; gentager sin opfordring til Montenegro om at gennemføre foranstaltninger til genopretning af flodlejet og nøje overvåge de miljømæssige indvirkninger af anlæggelse af transportinfrastruktur;
71. gentager sin opfordring til Montenegro om at træffe hasteforanstaltninger til effektivt at bevare beskyttede områder og tilskynder det til at fortsætte med at udpege potentielle Natura 2000-områder; understreger, at det er nødvendigt at sikre overholdelse af habitatdirektivet og vandrammedirektivet i forbindelse med nye investeringer, der kan påvirke potentielle Natura 2000- eller Emerald-områder, herunder Shkodërsøen, Sinjajevina, Komarnica m.v., eller som kan føre til en forringelse af status for vandmiljøer; deler de montenegrinske borgeres og borgeraktivisters alvorlige bekymring over, at Komarnica-flodkløften kan blive uigenkaldeligt ødelagt af opførelsen af en dæmning til et vandkraftværk, og opfordrer myndighederne til at foretage en detaljeret cost-benefit-analyse af dens gennemførlighed og eksisterende alternativer;
72. opfordrer Montenegro til at øge dets indsats i forbindelse med institutionelle og lovgivningsmæssige reformer af jagt og fiskeri med et særligt fokus på beskyttede områder og beskyttede arter; opfordrer indtrængende de montenegrinske myndigheder til på den baggrund at håndhæve sanktioner, der er effektive, har afskrækkende virkning og står i rimeligt forhold til overtrædelserne, for alle miljøovertrædelser og til at eliminere korruption i denne sektor;
73. glæder sig over aftalen på topmødet i Tirana om at reducere roamingomkostninger mellem EU og Vestbalkan fra den 1. oktober 2023 med henblik på at fjerne dem helt efterfølgende; glæder sig over aftalen af den 3. maj mellem 38 telekommunikationsoperatører fra EU og Vestbalkan om at reducere dataroamingomkostningerne; opfordrer myndighederne, private aktører og alle interessenter til at fremme opfyldelsen af de aftalte mål for at opnå en betydelig reduktion i roamingtaksterne for dataudveksling;

o

o o

74. pålægger sin formand at sende denne beslutning til formanden for Det Europæiske Råd, Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, medlemsstaternes regeringer og parlamenter og Montenegros præsident, regering og parlament.

BEGRUNDELSE

Montenegros mangeårige engagement i fremtidigt EU-medlemskab understøttes af en urokkelig omfattende offentlig støtte. I de seneste år er fremskridtene med centrale EU-reformer imidlertid gået i stå på grund af store politiske spændinger og polarisering, som kulminerede i en dyb politisk og institutionel krise i landet. Det er nu vigtigt, at der hurtigt oprettes myndigheder, som går ind for EU, og at disse indgår i en konstruktiv dialog for at gøre betydelige fremskridt på Montenegros vej mod EU. Dette betyder især, at landet skal gøre fremskridt med hensyn til de vigtigste reformer, navnlig vedrørende retsstatsprincippet, for at bevæge sig i retning af at lukke yderligere forhandlingskapitler.

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	20.9.2023
Resultat af den endelige afstemning	+ : 51 - : 3 0 : 3
Til stede ved den endelige afstemning – medlemmer	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Katalin Cseh, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Hermann Tertsch, Hilde Vautmans, Anders Vistisen, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Vladimír Bilčík, Angel Dzhambazki, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Nikos Papandreou, Mick Wallace, Javier Zarzalejos
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 209, stk. 7)	Gheorghe Falcă, Dace Melbārde, Jan-Christoph Oetjen, Juan Ignacio Zoido Álvarez

**ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB
I KORRESPONDERENDE UDVALG**

51	+
ECR	Angel Dzhambazki, Hermann Tertsch
ID	Anna Bonfrisco
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Gheorghe Falcă, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Dace Melbārde, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Juan Ignacio Zoido Álvarez, Željana Zovko
Renew	Katalin Cseh, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtzos, Nathalie Loiseau, Javier Nart, Jan-Christoph Oetjen, Hilde Vautmans
S&D	Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Carina Ohlsson, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Nikos Papandreou, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder
Verts/ALE	Alviina Alametsä, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

3	-
ID	Thierry Mariani, Anders Vistisen
NI	Kostas Papadakis

3	0
The Left	Giorgos Georgiou, Manu Pineda, Mick Wallace

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller